

**UYQU YETISHMOVCHILIGI SHAROITIDA YURAKNING
MORFOFUNKSIONAL O‘ZGARISHLARI VA ULARNI
KORREKSIYALASH YO‘LLARI**

Baxshilloyev Shahzod Boboqul o‘g‘li

Abu Ali ibn Sino nomidagi

Buxoro Davlat Tibbiyot instituti

O‘zbekiston, Buxoro sh., G‘ijduvon ko‘chasi, 23,

info@bsmi.uz

Dolzarbligi. Uzoq davom etuvchi uyqusizlik organizmning turli tizimlarida strukturaviy va funksional o‘zgarishlarning shakllanishiga olib kelishi mumkin. Yurak yuqori funksional faollikka ega bo‘lgan organ sifatida uyqu rejimining buzilishiga sezgir tizimlardan biri hisoblanadi. Shu sababli uyqusizlik sharoitida miokard, yurak qon tomirlari va interstitsial to‘qimada yuzaga keladigan o‘zgarishlarni kompleks morfologik baholash muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Maqsad. Eksperimental uyqusizlik ta’sirida yurakning morfofunktsional holatida yuzaga keladigan o‘zgarishlarni aniqlash va ularni korreksiya qilish samaradorligini morfologik ko‘rsatkichlar asosida baholash.

Materiallar va usullar. Tadqiqot oq zotsiz erkak kalamushlarda amalga oshirildi. Hayvonlar nazorat, uyqusizlik va uyqusizlik fonida korreksiya qabul qilgan guruhlariga bo‘lindi. Tajriba davomida uyqusizlik modeli qo‘llanildi. Tadqiqot yakunida yurak to‘qimasi morfologik va morfometrik usullar yordamida tekshirildi. Kardiomiotsitlar o‘lchami, miokard qalinligi, qon tomirlar diametri, interstitsial bo‘shliq va biriktiruvchi to‘qima komponentlarining holati baholandi.

Natijalar. Uyqusizlik sharoitida yurak to‘qimasida morfologik qayta tashkil topish belgilari aniqlandi. Miokard kardiomiotsitlari, qon tomir

komponenti va interstitsial to‘qima ko‘rsatkichlarida nazorat guruhiga nisbatan o‘zgarishlar kuzatildi. Korreksiya guruhida ushbu ko‘rsatkichlarning bir qismida uyqusizlik guruhiga nisbatan ijobiy dinamikaga ega bo‘lgan o‘zgarishlar qayd etildi.

Xulosa. Eksperimental uyqusizlik yurakning miokard va qon tomir komponentlarida morfologik o‘zgarishlarning shakllanishi bilan namoyon bo‘ldi. Korreksiya natijasida yurak to‘qimasining ayrim morfometrik ko‘rsatkichlarida me‘yorlashish yo‘nalishidagi o‘zgarishlar kuzatildi. Mazkur natijalar uyqusizlik sharoitida yurakdagi strukturaviy o‘zgarishlarni baholash va korreksiya usullarining morfologik samaradorligini aniqlash uchun asos yaratadi.